

H.G. WELLS'İN KÖRLER ÜLKESİ ÖYKÜSÜNDE ALGISAL KÖRLÜK

Perceptual Blindness in H. G. Wells' The Country of the Blind

Yağmur KIZILAY*

ÖZ

H. G. Wells'in 1904 tarihli *Körler Ülkesi* adlı öyküsü, nesillerdir kör olarak yaşamlarını sürdüren bir toplum aracılığıyla körlüğün yaşam pratiklerini, algılayışı ve düşünce biçimini belirlediği alternatif bir yaşam biçimi sunar. Körler Ülkesi'ne yolu düşen farklı bir kültürden gelen dağcı Nunez'in "Körler Ülkesinde Tek Gözlü Kral" olur beklentisinin karşılanmadığı bu anlatıda hem Körler Ülkesi insanların hem de görebildiği için körler karşısında üstünlük iddiasında bulunan yabancı Nunez'in birbirlerini kendi kültürel ve sosyal yargıları ve algısal kısıtlılıklarından ötürü anlayamadıkları ve bir arada var olamadıkları görülür. Dolayısıyla, bu öyküyü fiziksel bir körlüğün ötesine geçerek insanların kendi bilgi ve deneyimlerinin ötesindeki varoluş ve yaşayış biçimlerini kavrama zorluklarını ele alan algısal bir körlük metaforu olarak ele almak mümkündür. Bu çalışma, felsefe tarihinde "Molyneux problemi" ve "mağara alegorisi" olarak bilinen kavramlar aracılığıyla, *Körler Ülkesi* öyküsündeki algısal körlük kavramını irdelemekte ve bu eserde ele alınan temel meselenin fiziksel körlük değil, dünyanın belirli norm ve kabullerin sınırlılığında algılanmasına sebep olan zihinsel körlük olduğuna dikkat çekmektedir. Bu çalışma, körlük meselesini felsefi bir düzleme taşıyarak dünyayı belirli düşünce sistemi ve kültürel öğretilerin sınırlılığında algılamamanın ortaya çıkarabileceği yıkıcı sonuçlar konusunda farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: H. G. Wells, Körler Ülkesi, algısal körlük, mağara alegorisi, Molyneux problemi.

ABSTRACT

H. G. Wells' 1904 *The Country of the Blind* presents an alternative way of life in which blindness determines life practices, perception, way of thinking through a society that has been blind for generations. In this narrative, the mountaineer Nunez who finds himself in the Country of the Blind as an outsider fails to meet his expectation that "in the Country of the Blind, the One-eyed is King". Accordingly, neither the people of the Country of the Blind nor Nunez, who claims superiority over the blind as he is able to see, can understand each other or coexist due to their own cultural

* Öğr. Gör. Dr., Ankara Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Ankara/Türkiye. E-posta: ykizilay@gmail.com. ORCID: 0000-0002-3880-3744.

and social judgements and limitations. Thus, it is possible to analyse this story as a metaphor of perceptual blindness that goes beyond physical blindness and tackles the challenges of people in perceiving alternative ways of existing and living beyond their own knowledge and experience. This study examines the concept of perceptual blindness in *The Country of the Blind* through the concepts known as “Molyneux problem” and “the allegory of the cave” in the history of philosophy and underlines that the central issue discussed in this story is not physical blindness but mental blindness, causing the world to be perceived within the limitations of certain norms and acceptances. By exploring the concept of blindness from a philosophical perspective, this study aims to increase the understanding of the potential destructive outcomes that may arise when individuals perceive the world through the constraints of certain thought systems and cultural teachings.

Keywords: H. G. Wells, *The Country of the Blind*, perceptual blindness, the allegory of the cave, Molyneux’s problem.

Giriş

Körler Ülkesi bilim kurgu edebiyatının en önemli temsilcilerinden biri olan İngiliz yazar Herbert George Wells’in 1904 tarihinde yayımlanan kısa öyküsüdür. Körlüğün görme karşısında üstün konuma yerleştiği alışılmışın dışında bir toplum tasviri sunmasıyla ve yazarın bu öykü için tasarladığı alternatif sonlarıyla, *Körler Ülkesi* edebiyat tarihi içindeki ilgi çekici yerini korumaktadır. Körlüğün hegemonik bir konuma yerleştiği alternatif bir gerçeklik yaratan *Körler Ülkesi*, insanların algıladıkları gerçekliğin içinde buldukları koşullar ve tecrübe ettikleri yaşantılarla şekillenebileceğini gösteren ve ‘gerçeklik’ olarak kabul ettiğimiz şeyleri yeniden gözden geçirmemizi sağlayan bir anlatı olarak karşımıza çıkmaktadır. Wells’in kısa öyküsü, yaşam pratiklerinin, düşünce biçiminin ve algılayışın körlük üzerinden şekillendiği bir toplumu merkeze alır. Tüm bireyler tarafından ortak olarak tecrübe edilen körlüğün toplumsal yaşama içkin hale gelerek onların gerçekliğini belirlediği görülür. Dolayısıyla, bilim kurgu türünün atalarından Wells’in bu öyküyle türün en temel özelliği olan farklı gerçeklik temsilleri aracılığıyla okuyucuyu var olan gerçekliği sorgulamaya teşvik ettiği söylenebilir.

Bu eserin günümüzde hâlâ geçerli ve dikkat çekici olmasının en temel sebeplerinden birinin, körlük ve görme karşıtlığı üzerinden bilgi, aydınlanma ve algısal körlük gibi kavramlarla ilgili değerli kavrayışlara ulaşmamızı sağlaması olduğu söylenebilir. Bu çalışma, *Körler Ülkesi* öyküsünde tasvir edilen körlüğü fiziksel bir engellilik olarak görmenin ötesine geçerek kişisel ve toplumsal kabuller, önyargılar ve kısıtlamalarla ortaya çıkan algısal körlüğün

fark edilmesini amaçlayan alternatif bir okuma sunmaktadır. Bu amaçla, öyküdeki algısal/zihinsel körlük meselesi felsefe tarihinde “Molyneux problemi” ve “mağara alegorisi” olarak bilinen kavramlar aracılığıyla irdelenecektir.

Ekvator’daki Ant Dağları’nın eteklerinde yer alan ve kurgusal bir yer olarak tasvir edilen Körler Ülkesi, yüzyıllar önce bir yanardağ patlaması sonucu dış dünyadan coğrafi olarak kopmuş olup tüm dünyadan izole bir şekilde konumlanmış durumdadır (Wells, 2015: 7). Ayrıca, bir salgın hastalık sonucunda bu ülkede yaşayan insanların tümü kör olmuş ve bu hastalıktan sonra doğan her bebek de kör olarak dünyaya geldiğinden körlük nesiller boyunca sürmüştür (2015: 8). On dört nesil sonra ise görme yetisi ve kavramı tamamen ortadan kalkmıştır. Görme diye bir duyunun var olduğunu bile unutan Körler Ülkesi insanların oluşturduğu bu toplum, körlüğün tüm yaşamı ve düzeni belirlediği bir topluma dönüşmüştür. Körler Ülkesi ile ilgili bilgilere, bir tırmanış sırasında uğradığı kaza sonucu tesadüfen bu ülkeye yolu düşen dağcı Nunez’in bakış açısından erişilir. Öykü boyunca hem Körler Ülkesi insanların hem de bambaşka bir sosyal yapıdan gelerek Körler Ülkesine yabancı kalan Nunez’in sahip oldukları farklı toplumsal ve kültürel kabullerin onlara dayattıkları algısal kısıtlılıklarla birbirlerini yargıladıkları ve ötekileştirdikleri görülür. Böylelikle, her iki tarafın da algısal olarak “göremediği”, anlayamadığı ve farkına varamadığı durumlar üzerinden görme eksikliği fiziksel bir düzlemde algısal bir düzleme taşınmış olur.

Felsefede Körlük

Körlük, görme duyusunun eksikliği şeklinde fiziksel bir engellilik anlamına gelmektedir. Ancak körlüğü insanoğlunun bilgi ve algılamadaki sınırlılığı anlamında da düşünmek mümkündür. Körlük kavramı, fiziksel bir engelliliğin ötesinde zihinsel/algısal bir “görememe” hali olarak felsefe tarihinde ele alınmış önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. *İnsanın Anlama Yetisi Üzerine Bir Deneme* adlı eserinde John Locke, fiziksel körlük ile metaforik olarak bilgiyi algılayamama durumu olan körlük arasında bir ilişki kurar. Felsefe tarihinde “Molyneux problemi” olarak geçen bir kavramla Locke, insan bilgisinin sınırlılığını körlük üzerinden açıklayan bir örnek kullanır. Locke, “zihnin doğuştan boş bir levha olduğunu ve zihnin tecrübeler aracılığıyla bilgiyle donatıldığı” görüşünü savunur (1836: 51). İnsan zihninin bilgiyi doğuştan sahip olarak değil deneyimlerle elde ettiği görüşünü desteklemek için William Molyneux adlı birinin kendisine mektupla sorduğu bir sorudan bahseder:

Diyelim ki kör olarak doğan ve şimdi yetişkin olmuş bir adama dokunma duyusunu kullanarak aynı metal maddeden yapılmış ve aynı büyüklüğe sahip bir küp ile bir daireyi birbirinden ayırt etmesi öğretildi. Sonradan bu adamın aniden görme duyusuna kavuştuğunu farz edelim. Bu durumda bu adam dokunma duyusunu kullanmadan, sadece görme duyusunu kullanarak bir masanın üzerine yerleştirilmiş aynı küp ve daireyi ayırt edebilir mi sorusunu soran Bay Molyneux bu soruya “hayır” cevabını verir ve devam eder: “Dokunma duyusu aracılığıyla küp ve daireyi deneyimlemiş bu adam, bu şekilleri görme duyusunu kullanarak önceden tecrübe etmediği için gözleriyle bu iki şekli ayırt edemez”. Ben de bu beyefendiye katılıyorum; bu adam ilk görüşte hangi şeklin küp hangi şeklin daire olduğunu bilemez; bu şekilleri yalnızca dokunarak birbirinden ayırt edebilir. Bu durumu, kavramların ve nesnelerin bilgisinin elde edilmesinde deneyimin önemini fark edebilmesi için okuyucuma sunuyorum.¹ (1836: 83).

Locke, önceden kör olan bu adamın görme duyusu aracılığıyla bilgiye erişebilmesi için öncelikle bu duyuyu kullanmaya alışması ve bu duyuyu deneyimleyerek yeni fikirler elde etmesinin gerekli olduğunun altını çizer. Locke’un kişinin zihninin bilginin deneyimiyle aydınlatılmadığı sürece bilgiye erişebilmesinin mümkün olmadığını göstermek amacıyla bu örnekteki körlüğü metaforik bir körlük olarak ele aldığı görülmektedir.

Molyneux problemi, felsefe tarihi içinde Locke’ın yanı sıra farklı filozoflar tarafından da zihinsel körlük kavramı üzerinden insanoğlunun bilgisinin sınırlılığı ekseninde ele alınmıştır. Bu filozoflardan algıyı bilginin kaynağı olarak gören George Berkeley, 1709 tarihli “Yeni Bir Görme Teorisi Üzerine Bir Makale” adlı çalışmasında, Locke’a sorulan Molyneux probleminin algılamayan bir gerçekliğin bilinemeyeceğine işaret ettiğini ifade eder. “Bugüne kadar nesnelere, yalnızca dokunma duyusu algısıyla aşağı ve yukarı, yüksek ve alçak olarak konumlandırılan” doğuştan kör olan birinin “nesnelere görsel olarak algılaması için yeni fikirler oluşturması gerektiğine” dikkat çeker (1871: 79). Berkeley, dokunma ve görme duyularının kişinin nesnelere farklı şekillerde algılamasına sebep olmasından dolayı, hayatı boyunca görme algısına hiç sahip olmamış kör birinin görmeye başlar başlamaz nesnelere ayırt etmesinin mümkün olmadığını ve görme algısının gelişmesi için

¹ Bu çalışmada İngilizce kaynaklardan alınan tüm alıntılar makalenin yazarı tarafından Türkçeye çevrilmiştir.

zamana ihtiyacı olduğunu vurgular. Berkeley insanoğlunun algısının sınırlı olduğunu ve bu sınırlılığı aşabilmesi için yeni fikirlerle zihnini donatmasının gerekli olduğunu belirtir.

Molyneux problemini ele alan bir diğer filozof Denis Diderot, 1749 tarihli *Görenlerin Faydalanması İçin Körler Üzerine Yazılmış Mektuplar* adlı eserinde kör insanların gören insanlardan daha az bilgili olduğunu söyleyemeyeceğini; çünkü zihinsel körlüğün duyularla ilgili olmadığını savunur. Diderot, “kör biri için su döken bir adam ile sessizce kanayan bir adam arasında ne fark vardır? [...] Peki karanlık çağlarda kör olan çağdaşlarına, gerçeği açıkladıkları için zulüm gören o zavallıları hatırladın mı?” şeklinde retorik sorular sorar. Böylelikle, körlüğün fiziksel bir eksiklikten ziyade insanoğlunun bilgiye kapalılığı ve cahilliği anlamı taşıyabileceğini vurgular (1916: 81-83). Molyneux problemini de bilginin ancak deneyim ve öğrenme yoluyla elde edilebileceğini örneklemek için kullanır: “Nesnelerin sürekli varlığını, deneyime borçluyuz; dil konuşmayı öğrendiği gibi gözün de görmeyi öğrenmesi gerekebilir” (1916: 123-125). Körlüğün yalnızca kör insanlarda değil, tüm insanlarda bilgisizlik olarak var olabileceğini savunan Diderot, nesnelerin ve gerçeğin bilgisine ulaşmada öğrenmenin ve deneyim elde etmenin gerekliliğine işaret eder. Bilgi ancak öğrenildikten ve deneyimlendikten sonra insanda varlığını sürdürebilir (1916: 123-125).

Molyneux problemine benzer olarak, Platon’un *Devlet*’inin yedinci kitabında yer alan ve felsefe tarihinde “mağara alegorisi” olarak bilinen kavram ışığında da algısal körlüğü ele almak mümkündür. “Mağara alegorisi”, Sokrates ve Glaucon arasında geçen diyalog aracılığıyla sunulur ve asıl gerçekliklerin yer aldığı idealar dünyası ile insanlara gerçeğin sadece yansımaları olarak görünen görüntüler dünyası arasındaki farkı örneklemek için kullanılır. Bu alegoride, doğdukları andan itibaren boyunları ve ayakları zincirlenmiş olarak hareketsiz bir şekilde bir yeraltı mağarasında tutsak olarak yaşayan insanlar, tüm dünyanın ve gerçeğin mağara duvarlarına yansıyan gölgelerden ibaret olduğunu düşünürler. Bir gün bu tutsaklıktan kurtularak mağaranın ötesinde yer alan gerçek dünyayı keşfeden kişi, mağaranın karanlığından dış dünyanın aydınlığına çıktığı için önceleri gözleri aydınlığa alışamaz ve bu dünyanın asıl gerçeklik olduğunu anlaması zaman alır. Ancak sonradan asıl gerçekliğin bu dünya olduğunu ve mağarada gördüklerinin yalnızca gerçeğin yansıması olduğunu farkına varır. Asıl gerçekliği, güneşi ve ışığı keşfeden bu kişi, bir süre sonra tekrar mağaraya dönmek zorunda kalınca, artık gerçeğin ne olduğunu bildiği için mağara yaşantısı ona acı vermeye başlar. Aydınlıktan karanlığa geçtiğinde gözleri bu karanlığa

tam olarak alışamadığı için görmekte sıkıntı yaşar. Sonuç olarak, mağara-dakiler tarafından mağara dışına çıktığı için görme yetisini kaybetmekle suçlanan ve aşağılanan bu kişi hikâyenin sonunda öldürülür (Plato, 2012: VII: 515b-517c). Mağara alegorisi, tecrübe edilen yaşantı ve şartlarla şekillenen insan algısının gerçekliği belirleme gücüne sahip olduğunu gösteren bir örnek olarak değerlendirilebilir. Bu nedente, doğrunun ve gerçeğin bilgisine sahip olmayan mağaradaki tutsakların, bu bilgilere sahip olan kişiyi yanlış ölçütlerle değerlendirip yargıladıkları görülür. Ayrıca, mağara alegorisinin tamamıyla ışık-karanlık metaforu üzerine kurulmuş olması, insan zihninin körlüğünün ancak bilgiye ulaşarak aydınlığa kavuşabileceğini ifade eder. Bir başka deyişle, gerçeğin bilgisine sahip olmak aydınlık ve ışığa kavuşmakla temsil edilirken, mağaranın karanlığında gölgeleri gerçeklik sa-nan kişiler, zihinsel körlüğü simgelemektedir.

Algısal Körlük

Felsefe tarihinde körlüğün metaforik olarak irdelendiği Molyneux problemi ve “mağara alegorisi” kavramlarının körlüğü insanın bilgi ve algı sınırlılığı olarak ele aldığı görülür. Bu iki felsefi kavramın, Wells’in *Körler Ülkesi* öyküsündeki algısal körlüğü açıklamakta önemli bir rol oynadığı görülebilir. Bir yandan, görme yetisinin yüzyıllar önce ortadan kaybolduğu bir coğrafyada yaşayan Körler Ülkesi insanların görme deneyimine sahip olmadıkları için bu duyuya ilgili herhangi bilgiye veya algılamaya sahip olmadığını görürüz. Öte yandan, görebilen bir birey olarak yolu Körler Ülkesi’ne düşen Nunez’in Körler Ülkesi insanlarına görme duyusunun varlığını kabul ettirmesi mümkün olmadığı gibi görebilen tek kişi olarak körler karşısında üstün bir konuma yerleşeceği hayali de gerçekleşmez. Bu bağlamda, felsefede körlüğe atfedilen anlama paralel olarak, Wells’in öyküsünde ele alınan körlüğün de esasen algıdaki körlüğü/zihinsel kapalılığı temsil ettiği söylenebilir.

Dağ tırmanışı sırasında geçirdiği kaza sonrası kendini dar ve kapalı bir vadide bulan ve vadinin ortasındaki köy evlerinin “gri, açık kahve, kurşuni ya da koyu kahve sıvanmış” renkleriyle “intizamdan bir hayli yoksun” olduğunu gören dağcı Nunez, buranın efsanelerde adı geçen “Körler Ülkesi” olduğuna kanaat getirir (Wells, 2015: 20). Daha sonrasında da “sanki gözleri ufalıp da yok olmuş gibi göz kapaklarının kapalı ve içe çökük” olarak tasvir ettiği Körler Ülkesi sakinlerinden birkaçıyla karşılaşır (2015: 22). Bu karşılaşmayla beraber “Körler Ülkesi’nde Tek Gözlü İnsan Kral’dır” atasözü Nunez’in zihninde “tıpkı bir nakarat gibi dolan[ır]” (2015: 22). Nunez kendini körlere şu sözlerle tanıtır: “Dağların ötesinden geliyorum, [...] gören insanların topraklarından. Yüz binlerce insanın yaşadığı ve göz alabildiğine uzanan Bogota

kentinin yakınlarından” (2015: 23). Görme yetisine sahip kişilerin körlerden üstün olduğu kabulünün geçerli olduğu sosyal ve kültürel bir yapıdan gelen biri olarak, kendini Körler Ülkesi insanlarından üstün gören ve onların hükümdarı olacağına inanan Nunez, bu ülkenin kendine has sosyal ve kültürel normları çerçevesinde bu kabulün geçerli olmadığını zamanla öğrenecektir.

Görme deneyimine sahip olmayan Körler Ülkesi toplumunun tüm yaşam pratiklerinin, bakış açılarının ve algılama biçimlerinin de kör olmaları üzerinden şekillendiği görülür. Gündüz sıcağında dinlenip gece serinliğinde çalışacak şekilde ayarladıkları günlük yaşam rutinleri, önlerine herhangi bir engel çıkmayacak biçimde düzenledikleri yolları, tarım yaparken kendilerinden emin şekilde kullandıkları aletleri ve görme duyusunun yerini alan keskin işitme ve koku duyularıyla körler yaşamlarına rahatlıkla ve kolaylıkla devam ederler (2015: 32, 34). Nesillerdir kör olan ve tüm dünyadan kopuk bir şekilde yaşayan Körler Ülkesi insanları için dünya kendi ülkelerinden ibarettir. Nunez ısrarla kendisinin Bogota kentinden, dağların ötesinden geldiğini söylese de körler onun “kayalardan gelen” ve “ipe sapa gelmez laflar eden vahşi bir adam” olduğuna inanırlar (2015: 26). Körlük ve onun şekillendirdiği bilinç ve algının dışına çıkamadıkları için, bu insanlar görme duyusunun ve görebilen insanların var olabileceğine de inanmazlar:

[...] “Nunez elini çekip, “Ben görebiliyorum,” dedi.

“Görmek mi?” dedi Correa.

[...]

“Duyuları körpe daha,” dedi üçüncü adam. “Tökezliyor, manasız manasız konuşuyor. [...]” (2015: 25).

Molyneux probleminin de işaret ettiği gibi, görme deneyimine sahip olmayan Körler Ülkesi sakinlerinin görme duyusuyla ilgili herhangi bir bilgi veya kavrayışa sahip olmadıkları görülür.

Öte yandan Nunez ise kendi üstünlüğünü Körler Ülkesi insanlarına kabul ettirme çabalarını sürdürmektedir. Körler Ülkesi’nin büyüklerinin huzuruna çıkarıldığında görebilmenin verdiği güvenle onlara “koca dünyayı, göğü, dağları, manzarayı ve diğer harikaları anlatırken bul[ur] kendini” (2015: 28). Ancak beklentilerinin tam aksine, Körler Ülkesi insanları Nunez’i ne anlarlar ne de ona inanırlar. Nunez, Körler Ülkesi sakinlerinin algıladığı gerçekliği şu şekilde özetler: “Bu insanlar on dört nesildir kördü ve dünyayı görmüyorlardı; görmekle alakalı kelimeler ya unutulup gitmiş ya da değişmişti; dışarıdaki dünyanın hikâyesi hafızalardan silinip bir masala dönüşmüştü [...]” (2015: 28). Nunez, yüzyıllardır süren körlüğün ve dış dünyanın her türlü etki ve bil-

gisinden kopuk olarak yaşamalarının, Körler Ülkesi toplumunun tüm gerçekliğini ve algısını belirlediğini fark etmeye başlar.

Görebilen Nunez, görme duyusunun dışlandığı ve geri kalan diğer dört duyu ekseninde düzenlenmiş Körler Ülkesi'nin toplumsal yaşam ve düzenine uyum sağlayamaz. Örneğin, köyün büyüklerinin yanına götürülürken ve onların huzuruna çıkarken sürekli tökezler ve düşer: “Hemen arkasından gelen kalabalık yüzünden içeri giren gün ışığı da zayıflayınca, eline ayağına hâkim olamayan Nunez oturan bir adamın ayaklarına kapaklanıverdi. [...] ‘Düş-tüm,’ dedi, ‘çünkü bu zifiri karanlıkta bir şey görmek imkânsız’” (2015: 26, 28). Körler Ülkesi sakinleri, görme duyusunu Nunez'in algılama ve hareket etme gücünü olumsuz yönde etkileyen bir durum olarak değerlendirirler:

[...] “Neden çağırdığımda gelmiyorsun?” dedi kör adam. “Çocuk gibi elinden mi çekiştireyim seni? Yürürken patikanın sesini işitmi-yor musun?”

Nunez güldü: “Patıkayı görebiliyorum,” dedi.

“Görmek diye bir kelime yok,” dedi kör adam bir an durakladıktan sonra. “Ahmaklığı bırak da ayaklarımın sesini takip et.” (2015: 33).

Körler özgüvenli, kendilerinden emin, sürdürdükleri yaşam biçimlerinden memnun ve mutlu bir hayat sürerken, Nunez'in yetersizliğine ikna olmuş durumdadırlar. Görebilmesine rağmen, körler karşısında aşağı konuma yerleşmesini kabullenmekte zorlanan Nunez, fiziksel şiddete başvurarak körle-re hükmetmeye çalışır. Körler ise işitme ve koku duyularını kullanarak Nunez'in etrafını çevrelerler ve onun kendilerine zarar vermesini engellerler. Görme duyusunun yokluğunda geri kalan diğer duyularını keskinlik ve rahatlıkla kullanabilen Körler Ülkesi sakinlerinin, görme duyusunun eksikliğini hissetmediklerini anlamak mümkündür: “Duyuları fevkalade keskinleşmişti; bir düzine adım öteden insanın en ufak hareketini, hatta kalp atışını bile duyabiliyorlardı [...] Koku alma duyuları olağanüstü keskindi, tıpkı köpekler gibi minicik farkları bile ayırt edebiliyorlardı” (2015: 34). Bu durum karşısında “insanın kendisinden farklı bir dünya algısına sahip yaratıklarla güle oynaya dövüşmesinin bile mümkün olmadığı” sonucunu çıkaran Nunez, en sonunda vazgeçer (2015: 40).

Körlerin kralı olma idealini gerçekleştiremeyen Nunez'in yenilgiyi kabul etmekten başka çaresi kalmaz. Körlerden kaçtıktan sonra bilmediği körlerin vadisinde tek başına hayatta kalamayacağını anladığında da körlerin yanına geri dönerek onlardan özür diler. Körlerin ona uygun gördükleri bir iş yaparak burada onlarla birlikte yaşamak istediğini söyler. Körlerin toplumunda

onlardan aşağı bir konumda yaşamaya razı olan Nunez'e becerebileceği sıradan bir iş verilir: "İsyanını, budalalığının ve bayağılığının bir başka kanıtı olarak kabul ettiler ve onu kamçıladıktan sonra herkesin yaptığı en basit ve en ağır işi verdiler" (2015: 48). Farklı toplumsal şartların ve niteliklerin ege-men olduğu Körler Ülkesi'nde körlük ayrıcalıklı bir konuma sahipken, görme duyusunun bir "engellilik" durumu yarattığı görülebilir. Böylelikle, herkesin kör olduğu bu alternatif toplumda görebildiği için üstünlük iddiasında bulunan Nunez bozguna uğratılır ve ötekileştirilir.

Batı düşünce geleneğinin temelini oluşturan zıtlıklara dayalı (varlık-yokluk, erkek-kadın, beyaz-siyah, yaşam-ölüm, konuşma-yazı, batı-doğu vb.) ikili düşünce sisteminde hiyerarşik bir düzen vardır. Bu ikili sistem içerisinde kavramlar arasında bir eşitlik değil; birbirine karşıt olarak konumlanan bu iki kavramdan birinin ötekine olan üstünlüğü söz konusudur (Derrida, 2016: 19-20). "Öteki" kavramı da bu ikili düşünce sisteminin bir ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Öteki, "kimlik ve öz farkındalık yaratmada 'kendi' ve 'öteki' arasındaki ilişkiyi ifade etmek için varoluşçu felsefede Sartre tarafından kullanılır" (Uygur, 2016: 206). "Öteki" kavramına Sartre'in düşünce sistemi içinde bakıldığında, Sartre'in "kendisi-için-varlık" olarak tanımladığı bilincin anlamlandırılabilmesi için "başkası-için-varlık"ın var olması gerekmektedir (Sartre, 2009: 397). İnsanın öz bilincine sahip olabilmesi başkasının, bir başka deyişle ötekinin, var olmasına bağlıdır: "Düşünüm tümüyle bir varlık, kendi hiçliğini daha olacak olan bir varlık olmazsa var olamaz; o da 'başkası-için-varlık'tır" (Sartre, 2009: 397). Sartre'in öteki anlayışının, *Körler Ülkesi*'nde hem Nunez'in hem de Körler Ülkesi sakinlerinin kendi varlıklarını "öteki" üzerinden belirlediklerini kavrayabilmemiz için önemli olduğu görülebilir. Öyküde her iki tarafın diğeri karşısında üstün olduğuna inanası, kendilerini ötekinin niteliklerini temel alarak ölçtüklerine ve konumlandıklarına işaret edebilir.

Kolonileşme sonrası kuramda karşımıza çıkan ve sömürgeci-sömürülen arasında kurulan eşitsiz ilişkiyi anlamamızı sağlaması açısından da "öteki" kavramını ele almak mümkündür. Sömürgecilik sonrası kuramda "'öteki' sömürgeci söylem tarafından marjinalleştirilen ve merkezden farklılığıyla tanımlanan sömürülen ötekidir" (Uygur, 2016: 206). Edward Said *Şarkiyatçılık* adlı eserinde, Batı'nın (Occident) ve sömürgeci devletlerin, Doğu'yu (Orient) ve sömürdüğü devletleri öteki olarak konumlandığını belirtir (1979: 1-2). Batı'nın kendisini "Doğu'nun sahip olduğu imge, fikir, kişilik ve tecrübenin tam zıttı" olarak tanımladığını savunur (1979: 1-2). İkili karşıtlık sistemi içerisinde sömürgeci güçler, hegemonyası altına almak istediği kişi ve

toplumlara olumsuz ve aşağı nitelikler ve özellikler yükleyerek onları “öteki” konumuna düşürür. Böylelikle, kendilerinde ötekileştirdikleri kişi ve toplumlara hükmetme ve onları sömürme hakkını görürler. Wells’in öyküsünde Nunez, körlere “siz körsünüz, bense görebiliyorum” (2015: 41) diyerek üstünlük iddiasını ortaya koyar. Kendisini ve Körlere Ülkesi insanlarını ikili karşıtlık sistemi içerisinde hiyerarşik olarak konumlandıran Nunez’in sömürgeci söylemini fark etmek mümkündür. Körlere Ülkesi’ne adım attığı ilk andan itibaren kafasında dönüp duran “Körlere Ülkesi’nde Tek Gözlü İnsan Kral’dır” düşüncesi onun hegemonik yaklaşımını gözler önüne sermektedir (2015: 22). Körlere ilk karşılaştığında ellerini ve kollarını sallayarak onlara kendisini fark ettiremediğinde “bu ahmaklar kör herhalde” diye düşünür (2015: 20, 22). Körlüğü eksiklik ve yetersizlikle ilişkilendiren Nunez’in, körleri “öteki” olarak konumlandığı ve görebilmesinin ona doğrudan iktidar gücü sağladığına inandığı görülebilir.

Yaşadığımız toplumda beş duyu organına sahip olan ve herhangi bir fiziksel veya zihinsel engeli olmayan insan modeli norm olarak kabul edilir. Beş duyu organından birinin veya daha fazlasının işlevini kaybettiği veya herhangi bir engele sahip olan “engelli” kişiler ile “engelsiz” kişiler birbirlerinin zıttı olarak kategorize edildikleri ikili sistem içerisinde karşıt uçlarda konumlanırlar. Bundan hareketle, engelli insanların da çoğunluktan farklı oldukları için toplum içinde “öteki” konumuna düştüklerini söylemek mümkündür. F. K. Campbell, engelsiz ve engelli olma durumlarının birbiriyle zıt iki kutup olduğunu şu şekilde açıklar: “Engellilere karşı ayrımcılık, mükemmel, türe-özgü ve bu yüzden de esas ve tamamen insani olarak yansıtılan belirli bir biçimdeki benlik ve beden algısını yaratan inançlar, işlemler ve uygulamalar ağıdır. Bu nedenle de engellilik, eksiltilmiş bir insan olma durumu olarak görülür” (2009: 44). Bir başka deyişle, engelsiz olmanın norm olarak görüldüğü toplumsal yapı içinde engelli kişiler “olması gerekenin” dışında kalan kişiler olarak ötekileştirilir. *Körlere Ülkesi* öyküsünde ise zıtlıklara dayalı ve hiyerarşik bir düzen içinde yer alan karşıtlıklardan görme-körlük ayrımının birbirlerine olan konumları ters yüz edilmiştir. Wells’in yarattığı alternatif gerçeklikte, görme-körlük ayrımındaki güç ilişkisi değişime uğrayarak Nunez’in görebilmesinin onu “öteki” konumuna düşürdüğü görülür. Bu durum, engellilik kavramının kültürel ve toplumsal olarak yaratıldığını ve toplumun genelinden farklı olan insanların toplum dışına itildiğini örnekler niteliktedir.

Her toplumda, belirli insanları dışlamanın yolları vardır. Irk, cinsiyet, güzellik gibi kavramlar körlük veya görmek ayrımı kadar kolaylıkla ayrımcılığa hizmet edebilirler (McDermott & Varenne, 1995: 327). Wells’in öyküsünde de

ötekileştirilen tek kişi Nunez değildir. Nunez'in yanında çalıştığı ustası Ya-cob'un en küçük kızı Medina-sarote, fiziksel özelliklerinden dolayı Körler Ülkesi'nde dışlanır: "Genç kız körlerin dünyasında biraz hor görülmüştü [...] Kapalı gözkapakları diğerlerinin gibi içe çökük ve kızarıklık değildi [...] Vahim bir bozukluk olarak addedilen uzun kirpikleri vardı" (2015: 50). Körler Ülkesi'ndeki ideal kadın güzelliği standartlarının dışında olduğu için Medina-sarote kör erkekler tarafından beğenilmez ve istenmez. Belirli "fiziksel 'kusurlar', bir kadını erkeğe kıyasla daha fazla 'bozarak', kadının fiziksel görünüşünün onu değerli kılan en önemli unsur olduğu kültür içinde kadını çirkin kılar" (Wendell, 1996: 61-62). Bu nedenle, fiziksel kusurlar özellikle kadınlar için ötekileştirici bir özelliğe sahiptir. Böylelikle, Körler Ülkesinde Nunez, farklı bir kültürden geldiği ve görebildiği için ötekileştirilirken, Medina-sarote körlerle aynı kültürü paylaşmasına rağmen, körlerin belirttiği güzellik standartlarına uymadığı için ötekileştirilmiş olur. Bu bağlamda, toplumda öteki konumuna düşürülmenin sadece fiziksel veya zihinsel kısıtlılıklar sebebiyle değil, bedensel farklılıklar dolayısıyla da tecrübe edilebileceği görülmür.

Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda, Körler Ülkesi'nde ötekileştirilen iki kişi olan Nunez ve Medina-sarote'nin birbirlerine âşık olmaları da sürpriz değildir. Bu iki "öteki" evlenmek ve dışlandıkları bu toplumda birlikte var olmak isterler. Ancak, bu evliliğin gerçekleşmesi o kadar da kolay olmayacaktır. Körler her ne kadar Medina-sarote'ye değer vermeseler de Nunez'in "hayal âleminde" yaşayan ve "hiçbir şeyi doğru dürüst" yapamayan "bir aptal" olduğunu düşündükleri için bu evliliğin gerçekleşmesine başta izin vermezler (2015: 54). Daha sonrasında, köyün büyükleri bu evliliğin gerçekleşebilmesi için tek yolun, Nunez'in cerrahi bir operasyonla gözlerinden kurtulması olduğunu söyler. Nunez'i muayene eden köy doktoru Nunez'in "beyninde sorun" olduğunu söyler ve bu sorunun sebebinin şöyle açıklar (2015: 55):

[...] suratta tahribata yol açan, Nunez'in vakasında görülebileceği gibi, beyni de etkileyen göz deneni şu hastalıklı tuhaf şeyler. Oldukça şişmişler, kirpikleri var ve göz kapakları da hareket ettiğinden beyni sürekli meşgul ve rahatsız ediyor [...] [K]endisini tamamen iyileştirebilmemiz için tek yapmamız gereken basit bir cerrahi müdahaleyle rahatsızlığa sebep olan kısımları almak. [Ondan sonra] tamamen akıl sağlığına kavuşacak ve örnek bir vatandaş olacak (Wells, 2015: 55).

Nunez'e koşulan bu uç noktadaki şart, kültürün ve toplumun öteki olarak damgaladıkları kişilere karşı dışlayıcı tavrının, ne kadar tehlikeli ve aşırı boyutlara ulaşabileceğinin bir örneği olarak düşünülebilir. Claude Lêvi-Strauss toplumda belirli kişileri "anormal" olarak etiketlemenin, toplumun geri kalanı için sahip olduğu önemi şöyle açıklar:

Her toplum için, normal ve özel davranış biçimleri birbirlerini tamamlayıcı niteliktedir [...] Sosyal, tarihsel veya fizyolojik sebeplerden dolayı (sebebin hangisi olduğu önemli değil), toplum yapısındaki çelişkilere veya boşluklara karşı duyarlı olan bireyler vardır. Toplum da bu bireylere, normal olanı tamamlayıcı nitelikte olan 'anormal' etiketi yapııştırarak, 'normal' in istatistiksel eşdeğerini gerçekleştirme görevi verir ('normal' in tanımı yalnızca 'anormallik' ile yapılabilir). (1987: 18-19; parantezler orijinal eserde olduğu şekliyle korunmuştur).

Lêvi-Strauss'dan yola çıkarak, körlerin kendilerini "normal" olarak tanımlayabilmesi için, kendilerinden farklı olan Nunez'i "anormal" ve "hastalık" olarak etiketledikleri çıkarımı yapılabilir. Belirli bir kültür içindeki insanların, "doğru" bir şekilde var olamayan, "doğru" şeyleri "doğru" bir şekilde yapamayan kişileri tespit etmek için belirlediği normlar ile bu kişileri toplum dışına itmesinin kültürün ölümcül tarafı olduğu sonucuna ulaşılabilir (McDermott & Varenne, 1995: 332). Nunez de körlerin belirlemiş olduğu ve kendilerince "doğru" olan yaşam ve düşünce biçimlerine uyamadığı için toplumdaki dışlanmıştır. Bu toplumun bir parçası olabilmek ve "kulluk ve bayağılıktan kör vatandaş mertebesine" yükselebilmesi için gözlerini feda etmesi gerekmektedir (Wells, 2015: 58). Nunez, kendi dünyası ve görevbilmenin güzellikleri ile "bir günah çukuru" olarak tanımladığı Körler Ülkesi'ni karşılaştırarak gözlerini feda etmesinin ona kaybettireceği şeylerin farkına varır (2015: 59). En sonunda da sevdiği kadın için bile olsa gözlerinden vazgeçemeyeceğini anlar ve Körler Ülkesi'nden kaçmaya karar verir: "Başını çevirip göz ucuyla köye baktı, ardından dönüp kollarını kavuşturarak seyre daldı. Medina-sarote'yi düşündü, uzaklarda kalmış ve küçülmüştü. [...] Sonra ihtiyatla tırmanmaya koyuldu. [...] Gün batımının pırlıtsı yerini geceye bıraktı; Nunez hâlâ soğuk, berrak yıldızların altında huzur içinde uzanıyordu" (2015: 62). Öykünün sonunda Nunez'in akıbetinin ne olduğunu tam olarak bilemesek de gözlerinden vazgeçmek yerine sonu belli olmayan bir kaçış serüvenine atılmayı tercih ettiğini görürüz.

Nunez'in kaçışıyla sonlanan bu öyküyü "insanın dar görüşlülüğün neden olabileceği inanılmaz yıkım" (Bennett, 1972: 155) veya "fiziksel yok olma

pahasına da olsa insan ruhunun kendi gerçek özgürlüğünü savunabileceğini” (Bergonzi, 1961: 84) gösterdiğini ifade eden eleştirmenler olmuştur. Bu görüşlerin, kendi yaşadıkları yerin ötesinde başka bir dünyanın veya görme diye bir duyunun var olabileceğini kabul etmek istemeyen körlerin dar görüşlülüğüne ve bu dar görüşlülüğün Nunez’in gözlerini çıkaracak noktaya varacak derecede aşırı ve yıkıcı sonuçlar doğurabileceğine işaret ettiği görülür. Ancak Wells’in öyküsüne farklı bir açıdan yaklaşmak da mümkündür. Öykünün başında körlerin “kral”ı olma iddiasıyla Körler Ülkesi’ne ayak basan Nunez’in, öykünün sonunda gözlerini kurtarmak için buradan sonu muhtemelen ölümle sonuçlanacak bir kaçış sürecine girmesi, doğruluğundan şüphe etmediğimiz kendi kültürel norm ve doğrularımızın bambaşka bir kültürde anlamını ve geçerliliğini yitirebileceğini gösteren sağlam bir kanıt olarak yorumlanabilir. Nunez’in de kitabın sonunda bu durumun farkına vardığı görülür: “[B]ir zamanlar kendini kralı zannettiği körler vadisinden güç bela kaçışına memnunmuş gibi gülümsedi kıpırtısız yattığı yerde” (2015: 62). Farklı kültürler için üstünlük kurma aracı olarak belirlenen özellikler ve yetenekler de farklılık gösterir. Bu durum kültürün eksiklik veya engellilik olarak görülen şeylerin yaratıcısı olduğunu gözler önüne serer.

Bu noktada, *Körler Ülkesi*’nin 1939 yılında Wells tarafından genişletilmiş ve farklı bir son yazılmış versiyonuna da değinmek gerekmektedir. Öykünün bu versiyonunda, ilk versiyondan farklı olarak, Nunez’in kaçarken, dağlardan büyük bir kayanın körlerin vadisine doğru geldiğini fark etmesiyle vadiye geri dönerek körleri uyardığını ve onları ölümden kurtarmaya çalıştığı anlatılır. Ancak, sevgilisi Medina-sarote dışında Nunez’e kimse inanmaz. Öykünün sonunda Körler Ülkesi sakinleri köylerine düşen kayayla yok olurken, Nunez ve Medina-sarote kaçmayı başarır. Nunez’in memleketi Bogota’ya yerleşen çift, evlenip bir aile kurarlar ve birlikte çocuklarını büyütürler. Wells’in yıllar sonra öyküsünün sonunu neden değiştirme ihtiyacı duyduğuyla ilgili ipuçlarını, *Körler Ülkesi*’nin yeni versiyonu için yazdığı giriş bölümünde bulmak mümkündür:

1904’teki versiyonda, başkalarından daha iyi görebilenlerin yaşadığı ruhsal yalnızlığa ve bu kişilerin hayatın değerini başkalarıyla paylaşmadan yaşamak zorunda kalmalarının trajedisine vurgu yapılır. Görüş gücü olan kişi ölür; toplumun dışına itilmiş bu değer-siz kişi, ölümden başka kendisine verilen bu yetenekten kaçma yolu bulamaz; körlerin dünyası ise devam eder, yenilmez bir şekilde hallerinden memnun ve güvenli olarak. Ancak hikâyenin sonraki versiyonunda, görüş gücü daha da trajik bir hal alır; artık ihmal

edilmiş güzellik ve kurtuluşun hikâyesi değildir. Görüş gücü olan kişi, katlandığı ve hatta sevdiği körlerin tüm dünyasını silip süpürecek bir felaketi görür; hem de açık seçik görür ama onları bu sonda kurtarmak için hiçbir şey yapamaz. [...] (Wells, 1939: 8).

Wells, görüş gücüne sahip olmanın bu duyunun bilinmediği bir toplumda öykünün her iki versiyonunda da işe yaramadığının altını çizer. Mağara alegorisinde hayatları boyunca doğdukları mağaradan hiç ayrılmamış ve mağara dışında bir gerçekliğin olabileceğine inanmayan tutsaklara benzer olarak, Körler Ülkesi sakinlerinin de kendi ülkelerinin ötesindeki dünyadan gelen ve görme duyusuna sahip olan Nunez'in bilgisinden öykünün her iki versiyonunda da faydalanamadıkları görülür. İlk versiyonda, görüş gücüne sahip olan Nunez, bu yeteneği yüzünden ölme noktasına gelirken, sonraki versiyonda felaketi görebilmesine rağmen körleri kurtaramaz. Belirli kültürel normların ve düşünce kalıplarının insan algısı üzerindeki kısıtlayıcı etkilerinin öykünün ilk versiyonunda Nunez, ikinci versiyonunda ise Körler Ülkesi sakinleri için ölümcül sonuçlara sebep olduğu söylenebilir. Ayrıca, öykünün ikinci versiyonunda Bogota'da görebilen insanların toplumunda kocası Nunez ve çocuklarıyla bir yaşam süren Medina-sarote'nin, görme duyusuna kavuşabilmek için göz doktorlarına asla danışmadığı öğrenilir. "Hayatı boyunca asla görmek istemediğini"² (Wells, 1939: 44) söyleyen Medina-sarote, bunun sebebini şöyle açıklar: "Sizin [görebilenlerin] dünyanın güzelliği, karmaşık ve korkutucu bir güzellik; benim dünyamın güzelliği ise basit ve tanıdık. Nunez'in benim yerime görmesini tercih ederim [...]" (1939: 45). Medina-sarote'nin görebilme şansını reddederek kör kalmayı seçmesi, belirli bir kültürel ve toplumsal düzen içinde benimsediğimiz ve içselleştirdiğimiz varoluş biçiminin dışına çıkarak yeni bir gerçekliği ve yaşam alternatifini kabullenmenin ne kadar zor olabileceğine işaret ettiği söylenebilir.

Sonuç

Bu çalışma, Wells'in *Körler Ülkesi* öyküsündeki körlük meselesini, "Molyneux problemi" ve "mağara alegorisi" kavramları ışığında inceleyerek körlüğü bilgi ve farkındalık eksikliği olarak felsefi bir düzlemde ele almıştır. Bu felsefi bakış açısıyla, *Körler Ülkesi* inanç sistemi, değerleri ve normları ile büyüdüğümüz kültürün ve toplumun, dünyayı algılayış biçimimiz üzerindeki belirleyici gücünü gösteren bir alegori olarak yorumlanabilir. Görme duyusuna sahip olmayan Körler Ülkesi insanların fiziksel körlüğünün, dünyayı

² Bu alıntı, Wells'in *Körler Ülkesi* hikayesinin 1939 tarihinde farklı bir sonla yayınlanan versiyonundan alınmış ve makale yazarı tarafından Türkçeye çevrilmiştir.

kendi bildikleri ve tecrübe ettikleri toplumsal şartların ötesinde algılayamayan insanların zihinsel körlüğünü temsil ettiği söylenebilir. Görebildiği için körlere hükmedeceğini sanan Nunez'in ise belirli norm ve düşünce kalıplarına hapsolan insanların algısal körlüğünü simgelediği düşünülebilir. Öyküde görme yeteneği yüzünden toplumdan dışlanan Nunez aracılığıyla, toplumda öteki olarak damgalanmak için, fiziksel veya zihinsel bir rahatsızlığa sahip olmaya gerek olmadığı; çoğunluğun sahip olduğu özellikleri paylaşmayan herkesin yetersizlikle etiketlenebileceği görülebilir. Öykünün sonraki versiyonunda kör olarak yaşamayı seçen Medina-sarote ise belirli bir toplumsal ve kültürel düzen içerisinde deneyimlediğimiz ve benliğimizin bir parçası haline gelen varoluş biçiminin etkisini kırmanın zorluğunu çarpıcı şekilde gösteren bir örnek olarak düşünülebilir. Özetle, *Körler Ülkesi*'ni algısal körlük bağlamında irdeleyen bu çalışmayla, hayatımız boyunca maruz kaldığımız ve doğruluğunu sorgulamadığımız sayısız norm ve öğretinin toplumsal ve kültürel olarak yaratılar olduğu sonucuna varılabilir. Bu sosyal ve kültürel yaratıların dünyanın belirli düşünce kalıplarının sınırlılığında algılanmasına sebep olarak ortaya olumsuz ve yıkıcı sonuçlar çıkarabileceğine dair bir kavrayış ve farkındalık kazanmak mümkün olabilir.

Kaynakça

- Bennett, Arnold (1972). "New Age". *H. G. Wells: The Critical Heritage*. Ed. Patrick Parrinder. London: Routledge, 154-156.
- Bergonzi, Bernard (1961). *The Early H. G. Wells: A Study of the Scientific Romances*. Manchester: University Press.
- Berkeley, George (1871). *An Essay Towards A New Theory of Vision. The Works of George Berkeley*. London: Clarendon.
- Campbell, Fiona K. (2009). *Contours of Ableism: The Production of Disability and Aabledness*. New York: Macmillan.
- Derrida, Jacques (2016). *Of Grammatology*. Trans. Gayatri Chakravorty Spivak. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Diderot, Dennis (1916). *Letters on the Blind for the Use of Those Who See. Diderot's Early Philosophical Works*. Trans and Ed. Margaret Jourdain. Chicago & London: The Open Court.
- Lévi-Strauss, Claude (1987). *Introduction to the Work of Marcel Mauss*. Trans. Felicity Baker. London: Routledge.

- Locke, John (1836). *An Essay Concerning Human Understanding*. London: R. Griffin and Co.
- McDermott, Ray & Varenne, Hervé (1995). "Culture as Disability". *Anthropology & Education Quarterly*, 26(3): 324-348.
- Plato (2012). *Republic*. Ed. Alan Badiou. Trans. Susan Spitzer. UK: Polity.
- Said, Edward W. (1979). *Orientalism*. New York: Vintage.
- Sartre, Jean Paul (2009). *Varlık ve Hiçlik: Fenomenolojik Ontoloji Denemesi*. Çev. Turhan Ilgaz ve Gaye Çankaya Eksen. İstanbul: İthaki.
- Uygur, Ufuk Ege (2016). *623 Sayfada Realizm*. Ankara: Ufuk Üniversitesi.
- Wells, Herbert George (1939). *The Country of the Blind*. London: The Golden Cockerel Press.
- Wells, Herbert George (2015). *Körler Ülkesi*. Çev. E. Öncül. İstanbul: Kolektif.
- Wendell, Susan (1996). *The Rejected Body*. New York: Routledge.

"COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri" çerçevesinde aşağıdaki beyanlara yer verilmiştir:

Yazarın Notu: Bu çalışma, yazarın 2017 tarihli "Herbert George Wells'in 'Körler Ülkesi' ve Ursula K. Le Guin'in *Karanlığın Sol Eli* Eserlerinde Gerçeklik-Algı ilişkisi ve Gerçekliğin Yeniden Kurgulanabilmesi" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Teşekkür: Yüksek lisans danışmanım Prof. Dr. Ufuk Ege Uygur'a yönlendirme ve destekleri için çok teşekkür ederim.

Etik Kurul Belgesi: Bu çalışma için etik kurul belgesi gerekmemektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarın potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.

The following statements are made in the framework of "COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors":

Authors' Note: *This study was produced from the author's master's thesis, titled "The Relationship Between Reality and Perception and The Construction of Reality in the Literary Works of the Country of the Blind by Herbert George Wells and The Left Hand of Darkness by Ursula K. Le Guin" dated 2017.*

Acknowledgement: *I would like to thank my graduate advisor Prof. Dr. Ufuk Ege Uygur for her guidance and support.*

Ethics Committee Approval: *Ethics committee approval is not required for this study.*

Declaration of Conflicting Interests: *The author has no potential conflict of interest regarding research, authorship, or publication of this article.*